

A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Pfv.II.20.207/2022/6.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna előadó bíró

dr. Hajdu Edit bíró

A felperes: felperes1 (cím1)

A felperes jogi képviselője:

Dr. Orosz János Ügyvédi Iroda (cím2 ügyintéző: dr. Orosz János ügyvéd)

Az alperes: alperes1 (cím3)

Az alperes képviselője:

dr. Szedő Péter ügyvéd (cím4)

A per tárgya: szülői felügyelet gyakorlásának rendezése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 54.Pf.635.184/2020/53.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Pesti Központi Kerületi Bíróság 8.P.102.665/2018/85.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Feljogosítja a felperest 24.000 (huszonnégyezer) forint szükségtelenül megfizetett felülvizsgálati eljárási illeték visszaigénylésére.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes és az alperes (a továbbiakban: a felek) kapcsolatából 2018. március 6-án O. utónevű gyermekük (a továbbiakban: a gyermek) született. 2018 májusában együttélésüket megszakították és az alperes elköltözött a felperes tulajdonában álló lakásból. Az alperes 2018 szeptemberétől hét hónapig nem találkozott a gyermekkel.

[2] A gyermekről a felperes gondoskodott, havi indokolt szükségleteinek pénzbeli ellenértéke 100.000 forint. A felperes 2021. március 6-ig volt jogosult a gyermekgondozási segélyre, utána bevétele a családi pótlék és az alperes által fizetett gyermektartásdíj volt. 2021 szeptemberétől álláskereső, a tartozásai visszafizetésénél igénybe veszi a moratóriumot.

[3] Az alperes 2019. november 11. óta munkaviszonyban áll, 2021. augusztus 1-től a N. I.-nél dolgozik, nettó jövedelme 355.000 forint. Élettársi kapcsolatban él, az élettársa tulajdonában álló ingatlanban lakik.

[4] A gyermek bölcsődés volt, 2021 szeptemberétől óvodás. Szívesen jár a közösségbe, az óvodában a felek közötti per miatt veszélyeztettként tartják nyilván. Életkorának

megfelelő testi, értelmi fejlettségű, a felek rendkívül feszült viszonya miatt regresszív állapotú. A felekről egy idő után leválasztható, a gyermek számára a felperes adja a biztonságot, de az alperessel is megmaradt a kötődése.

[5] A felperes aggódik a gyermekért, a kapcsolattartások után fotókat készít róla, így dokumentálja, hogy az alperes nem látja el megfelelően a gyermeket. Kialakult benne az a meggyőződés, hogy az alperes a gyermeket az élettársával együtt bántalmazza. A felperes időszakos élethelyzeti nehézsége miatt pszichoterápiát vett igénybe.

[6] A Gyermekjóléti Szolgálat 2018 óta áll a családdal kapcsolatban. A felek között a családterápia, szülőkonzultáció nem vezetett eredményre, a felperes bizalmatlan, túlféltő magatartást tanúsít a gyermek iránt, szorong a kapcsolattartások előtt.

[7] A Budapesti Rendőr-főkapitányság ... Kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati Osztálya a 01100/1555/2021.bü. szám alatt kiskorú veszélyeztetése büntettének megalapozott gyanúja miatt tett feljelentést elutasította.

[8] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 28.B.21.198/2020/12. számú, 2021. május 18-án hozott ítéletében a felperest bűnösnek mondta ki az alperes sérelmére folytatólagosan elkövetett rágalmozás vétségében és egy évi időtartamra próbára bocsájtotta. A Fővárosi Törvényszék 32.Bf.9005/2021/8. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Határozatának indoklásában kiemelte, hogy a felperes környezettanulmány elkészítésekor tett kijelentése általa tudottan is valótlan volt, a zárójelentéshez kapcsolódó kijelentése pedig az alperesről alkotott, becsületének csorbítására alkalmas kijelentését tartalmazta.

A kereseti kérelem és az alperes viszontkeresete

[9] A felperes keresetében azt kérte, hogy a bíróság jogosítsa fel a gyermek szülői felügyeletének gyakorlására, kötelezze az alperest 2018. március 6-tól kezdődően havi 80.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére, továbbá az alperes és a gyermek közötti folyamatos kapcsolattartást úgy szabályozza, hogy az az alperest minden páratlan héten szombaton 10-től 18 óráig, páros héten pénteken 16-tól 20 óráig a felperes jelenlétében, az elvitel joga nélkül illetti meg.

[10] Az alperes viszontkeresettel kérte a szülői felügyelet gyakorlására való feljogosítást, a felperes kötelezését az ítélelehozattól kezdődően havi 50.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére, továbbá kérte a felperes és a gyermek kapcsolattartásának szabályozását.

Az első- és másodfokú ítélet

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperest jogosította fel a gyermek szülői felügyeletének gyakorlására. Kötelezte az alperest, hogy a gyermek tartására 2018. június 1-től kezdődően fizessen meg havi 60.000 forint gyermektartásdíjat és a 250.000 forint gyermektartásdíj hátralék megfizetésére havi 12.500 forint részletfizetést engedélyezett. Az alperes és a gyermek folyamatos és időszakos kapcsolattartását a fokozatosság elvének figyelembevételével eltérően szabályozta a gyermek hároméves koráig, hároméves kora után és az iskola elkezdése után. Ezt meghaladóan a felperes keresetét és az alperes viszonterkesetét elutasította.

[12] Az elsőfokú bíróság a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése körében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:167. § (2) bekezdésében előírt szempontok alapján mérlegelte a bizonyítékokat.

[13] Megállapította, hogy mindkét fél képes biztosítani a gyermek neveléséhez szükséges objektív körülményeket. A felek nevelési képességének vizsgálatára szakértőt rendelt ki, a gyermek alacsony életkora miatt nem volt vizsgálható. A szakvéleményt aggálytalannak ítélte és ítélezése alapjául elfogadta. A szakvélemény szerint mindkét fél kötődik a gyermekhez, nevelési képességük egyformán átlagos.

[14] A felperes javára értékelte a gyermek folyamatos és megfelelő gondozását. Az alperes terhére vette figyelembe, hogy a felperes a várandóssága idején nem számíthatott a támogatására, a gyermekkel hét hónapig nem tartotta a kapcsolatot és a tartásához csak 2019 áprilisától járul hozzá rendszeresen.

[15] A peradatok értékelésével arra a meggyőződésre jutott, hogy az alacsony életkorú gyermek érdekében jelenlegi környezetének változatlansága áll. A folyamatos gondoskodás eredményeként kialakult anya-gyermek érzelmi kapcsolatnak van jelentősége, ezért a felperest jogosította fel a szülői felügyelet gyakorlására. Az alperest gyermektartásdíj fizetésére kötelezte, amelynek összegét a gyermek havi 100.000 forint indokolt szükségletei és az alperes jövedelme alapján 60.000 forintban állapította meg. A kapcsolattartást a fokozatosság elve alapján lépcsőzetesen szabályozta.

[16] A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta. A gyermek szülői felügyeletének gyakorlására az alperest jogosította fel és kötelezte a felperest a gyermek kiadására, továbbá 2022. január 1-től kezdődően havi 40.000 forint gyermektartásdíj megfizetésére. Szabályozta a felperes és a gyermek kapcsolattartását: a felperes a gyermek elvitelére folyamatos kapcsolattartás címén minden páros héten csütörtökön leghamarabb 15 órától a következő hét hétfő reggel legkésőbb 8 óráig; időszakos kapcsolattartás címén az iskolai szünetek felében jogosult. Feljogosította a felperest a személyes találkozás nélküli kapcsolattartásra is páratlan héten csütörtökön és vasárnap 19 órától 19 óra 15 percig. Megállapította, hogy az alperes a gyermektartásdíj fizetésre 2021. december 31-ig köteles és rendezte a gyermektartásdíj hátralék megfizetésének módját. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A gyermek veszélyeztetettsége miatt jelzéssel élt az illetékes gyámhivatal felé.

[17] A másodfokú bíróság bizonyítást folytatott le: elrendelte a gyermek pszichológiai, és a felek igazságügyi pszichiátriai szakvizsgálatát, annak szóbeli kiegészítését; óvodapedagógiai szakvéleményt szerzett be; ismételten meghallgatta a feleket és az alperes élettársát; továbbá megkereste a gyermek lakóhelye szerint illetékes gyermekjóléti szolgálatot. A másodfokú bíróság az így kiegészített tényállás (jogerős ítélet 9., 10., 11. oldal) alapján eltérő jogkövetkeztetést vont le.

[18] Az objektív körülmények vizsgálatánál a felperes terhére értékelte, hogy a gyermekgondozási segélyre való jogosultságának megszűnése után nem létesített munkaviszonyt vagy jövedelemmel járó jogviszonyt és nem támasztotta alá bizonyítékokkal azt az előadását, hogy a gyermeket megtakarításai felhasználásával látja el. Az alperes ezzel szemben rendszeres, munkaviszonyból származó jövedelemmel rendelkezik.

[19] Az elsőfokú bíróság a szubjektív feltételek vizsgálatánál tévesen értékelte az alperes terhére a felperes várandóssága idején tanúsított magatartását. A gyermek hosszútávú érdekének megítélése során ugyanis annak van jelentősége, hogy a szülők a gyermek születése után hogyan gyakorolták jogaikat és kötelességeiket.

[20] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem kellően értékelte az átlagos gyermeknevelési alkalmasságú felperes nevelési képességét erősen lerontó tényezőket, és a fellebbezési eljárásban újabb, erre vonatkozó tényeket kellett mérlegelni.

[21] A gyermek érdekének érvényesülésénél nem hagyható figyelmen kívül a szülők egymással szembeni magatartása, együttműködési készsége. A peradatok alapján a felperes az eltelt évek alatt az alperessel szemben szubjektív; objektív tényekkel alá nem támasztott feltételezéseket alakított ki, amelyek szerint az alperes a gyermeket veszélyezteti, nem alkalmas a nevelésére, önálló felügyeletére, élettársával bántalmazza a gyermeket. Ez a belső meggyőződése a szülői felelősségének gyakorlását is áthatja. A felperes terhére értékelendő, hogy a gyermek előtt az alperest „bácsi”-ként és nem „apa” megnevezéssel említi. Nincs tudatában annak, hogy ezzel nem szolgálja a gyermek egészséges érzelmi fejlődését. A gyermek érzékeli a felperes szorongásait, a szülei közötti rendkívüli feszültséget, ez egészséges fejlődésére kiható regressziót okoz.

[22] A felperes folyamatosan dokumentálja az alperes szerinte felróható magatartásának általa vélt következményeit, a gyerekekről esetenként az emberi méltóságát sértő, egészséges fejlődését veszélyeztető felvételeket készít, nem válogat az elmélete alátámasztására szolgáló eszközökben. A bíróság jogerős határozatában megállapította bűnösségét az alperes sérelmére folytatólagosan elkövetett rágalmozás vétségében: az elkövetői magatartása szorosan összefügghet az alperes nevelési alkalmasságának külvilág felé való megjelenítésével.

[23] A másodfokú bíróság hangsúlyozottan vette figyelembe, hogy az igazságügyi pszichológus szakértő aggálytalan szakvéleménye alapján a felperesnek a túlféltésből eredő problémái és az alperessel kapcsolatos aggodalmai korrigálásához családgondozó segítségére lenne szüksége, azonban a szakemberekkel szemben bizalmatlan.

[24] A fenti bizonyítékokból levonható az a következtetés, hogy a felperes tartósan, lényegében három éve kimozdíthatatlan az alperessel szembeni bizalmatlanságából, holott 2018 óta családgondozói segítséget kap. Eredeti feltételezéseivel a másodfokú eljárás alatt újabbak kapcsolódtak, ezért nincs reális esély arra, hogy a felperes a jövőben akár szakember segítségével képes lesz eddigi, a gyermeknevelési képességeit lerontó tényezők kiküszöbölésére.

[25] A felperes javára értékelendő, hogy megfelelően ellátta a gyermeket, aki érzelmileg kötődik hozzá. A gyermek érdekében álló kiegyensúlyozott fejlődésére azonban súlyosabb kihatással vannak a gondozása ellen szóló szempontok, az elsőfokú bíróság által kiemelten figyelembe vett stabilitás önmagában nem lehet perdöntő. Bár a gyermek aktuálisan a felpereshez kötődik, az alperes is meg tudja őt nyugtatni. Az alperes élettársa pedig megfelelően képes a gyermekről gondoskodni.

[26] A peradatok teljes körű értékelésével, az új bizonyítékok figyelembevételével a másodfokú bíróság egyetértett a pszichológus szakértő szóban kiegészített szakvéleményével: az alperes esetében kisebb a valószínűsége a másik szülő elleni nevelésnek. Az alperes nevelésében nagyobb a realitása annak, hogy mindkét szülő beépüljön a gyermek életébe, a gyermek ne érezzen büntudatot a különélő szülőjével való érzelmi kapcsolata miatt.

[27] A másodfokú bíróság szabályozta a felperes és a gyermek kapcsolattartását is, amelynél arra törekedett, hogy a felperes minél hosszabb időt tölthessen együtt a gyermekkel (Ptk. 4:178. §, 4:181. §). Az elsőfokú bíróság okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy mindaddig, amíg a felperes gondoskodott a gyermekről, a gyermektartásdíj 60.000 forint összege összhangban áll az indokolt szükségleteivel és az alperes jövedelmével.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[28] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Elsődlegesen azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül; az elsőfokú bíróság ítéletének a gyermektartásdíjat megállapító rendelkezését változtassa meg úgy, hogy összegét havi 80.000 forintra emelje fel, ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet hagyja helyben. Másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a Ptk. 4:167. § (1) és (2) bekezdése, a 4:173. §, 4:174. §, 4:218. § (1), (2), (3) és (4) bekezdése, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX törvény (a továbbiakban: Pp.) 6. §-a, 111. §-a, 237. § (1), (3), (4) bekezdése, 265. § (1) bekezdése, 266. § (1) bekezdése, 279. § (1) bekezdése, 314. § (1) és (2) bekezdése, 315. § (1) bekezdése, 316. § (1) bekezdése és 369. § (4) bekezdése megsértésére alapította.

[29] A másodfokú bíróság okszerűtlenül és helytelenül értelmezte az anyagi jogi rendelkezéseket és tévesen következtetett arra, hogy a kiegészített tényállásra figyelemmel az elsőfokú bíróság által értékelt objektív és szubjektív gyermeknevelési körülményei kedvezőtlenebb lettek. Az írásbeli szakvélemény szerint a nevelési elveiben nincs kifogásolni való.

[30] A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyoldalúan, a terhére értékelte és a fellebbezési eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárása kizárólag a negatív megítélésére irányult. Az egyoldalúságot támasztja alá, hogy a peradatokból a rá nézve hátrányos és az alperesre előnyös bizonyítékokat emelte ki. Döntését részben a szakvéleményre alapította, holott a beszerzett szakvélemény és a szakvélemény szóbeli kiegészítése nem volt egymással összhangban.

[31] A felperes hangsúlyosan hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság 17. számú Irányelve szerint értékelendő szempontokra. Részletesen kifejtette, hogy megfelelt ezeknek a szempontoknak, a szakértő az írásbeli szakvéleményben egyértelműen megállapította nevelési képességének fennállását. A másodfokú bíróság azonban a szakértő tárgyaláson történt meghallgatásakor olyan irányított kérdéseket tett fel, mintha az anyai aggodása valamilyen patológiás rendellenesség lenne. A kérdések tartalma alapján a célja egyértelműen az volt, hogy az akkor három és fél éves gyermeket az írásbeli szakvélemény megállapításával szemben kiemelje a megszokott környezetéből és az alperes nevelésébe adja. Az ítélkezési gyakorlat alapján a szakvélemény ugyan nem perdöntő bizonyíték, de azt az egyéb peradatokkal együtt kell vizsgálni és értékelni, az indokolatlan környezetváltoztatás pedig nem áll a gyermek érdekében.

[32] A másodfokú bíróság mellőzte az objektív körülmények értékelését is. Ingatlan tulajdonnal rendelkezik, ezzel szemben az alperes az élettársa lakásában él, azaz élettársi kapcsolatuk megszűnése esetén a gyermek lakhatásáról nem tud gondoskodni.

[33] A másodfokú bíróság – ellentétben az elsőfokú bírósággal – nem értékelte az alperes terhére, hogy a per elején nem volt gyermeknevelésre és gondozásra irányuló törekvése; a per első két tárgyalásán meg sem jelent, ami a gyermek iránti maximális érdektelenségét bizonyítja. A gyermek életéből önként, saját döntése nyomán elmulasztott hét hónapot, semmilyen módon nem tartotta vele a kapcsolatot, igyekezett kibújni a szülői kötelezettsége alól, majd hirtelen saját maga kívánt gondoskodni a gyermekről. A felperes részletesen leírta az alperes magatartását, a kapcsolattartások során tapasztalt viselkedését. sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem értékelte az alperes minősíthetetlen kommunikációját sem.

[34] A jogvita elbírálása szempontjából nincs jelentősége a másodfokú bíróság által nyomatékkel hangsúlyozott büntetőeljárásnak – amelynek alapját egy környezettanulmányban rögzített mondat és a gyermek betegsége alkalmával a kórházban tett kijelentés képezte – mert nem befolyásolja a gyermeknevelési készségeit.

[35] Ugyancsak téves az a megállapítás, hogy megszegte a tájékoztatási kötelezettségét. Igazolta ugyanis, hogy többoldalas, hosszú email üzenetekben számolt be az alperesnek a gyermek állapotáról. A jogerős ítéletnek ez a megállapítása sérti a Ptk. 4:173. §, és 4:174. §-át.

[36] Téves és iratellenes következtetés annak rögzítése, hogy a szülői felügyelet gyakorlására való esetleges feljogosítása esetén az alperes ellen nevelné a gyermeket. Ő az, aki a kapcsolattartások végén a gyermeket megnyugtatta, ezzel szemben az alperesnek a

gyermek magatartására – amikor sír és a felpereshez bújik – csak annyi a reakciója, hogy felkapja a gyermeket és beviszi a lakásba.

[37] Az elsőfokú ítélet gyermektartásdíj mértékét megállapító rendelkezése sérti a Ptk. 4:218. § (4) bekezdését. Az elsőfokú bíróság a gyermek indokolt szükségletei pénzbeli ellenértékénél nem vett figyelembe olyan kiadásokat, amelynek fedezetül szolgálna a gyermektartásdíj. Az alperes nem vitatta az indokolt szükségletekre vonatkozó állítását, azt tehát bizonyítottnak kell tekinteni, az igényelt 80.000 forint nem tekinthető eltúlzottnak. Az alperes nem járult hozzá a gyermek rendkívüli kiadásaihoz sem.

[38] A másodfokú bíróság megsértette a tájékoztatási kötelezettséget előíró Pp. 111. §-t is. A fellebbezési eljárásban jogi képviselő nélkül járt el, a másodfokú bíróságnak tehát fokozottan közre kellett volna hatnia abban, hogy eljárási jogait megfelelően gyakorolhassa, így számára is érthető módon felvilágosítást kellett volna adnia a mulasztás jogkövetkezményeiről, a bizonyítandó és vitatható tényekről. Az idéző végzés nem tartalmaz részletes tájékoztatást, a mulasztás következményeire való figyelmeztetést és azt sem tartalmazza, hogy milyen jogkövetkezménnyel jár, ha valamilyen, az alperes által állított tény nem vitat vagy arra nem nyilatkozik.

[39] Nem kapta meg a szükséges és törvényi kötelezettségből eredő támogatást, nem volt kérdésfeltevési lehetősége sem. Ha megszólalt, az eljáró tanács folyamatosan megfeddte, a másodfokú bíróság jogszabálysértő eljárása révén csorbultak az eljárási jogai.

[40] A másodfokú bíróság elmulasztotta a Pp. 237. § szerinti anyagi pervezetést. Kötelezettsége lett volna ugyanis a 237. § (4) bekezdésben foglaltaknak megfelelően a félhez intézett kérdéssel, nyilatkozattételre felhívással, illetve tájékoztatással hozzájárulni a felek eljárási kötelezettségei teljesítéséhez. A jogerős ítélet ezért sérti a Pp. 369. § (4) bekezdését is. A másodfokú bíróság nem hívta fel az alperes állításai körében nyilatkozattételre. Ezzel megsértette a Pp. 266. § (1) bekezdését, mert kizárólag abban az esetben fogadhatott volna el bármely tényt valóként, ha azt a felek egyezően adják elő, kifejezetten beismerik vagy bírói felhívás ellenére nem vitatják.

[41] A jogerős ítélet [92] bekezdése azt rögzíti, hogy a fellebbezési ellenkérelmében nem ellenezte az alperesnek a gyermektartásdíj havi 40.000 forintban történő meghatározása iránti kérelmét. Nem kapott ilyen tartamú felhívást, nem ismerte el ezt az összeget. A másodfokú bíróság bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül állapította meg a gyermektartásdíj összegét, a jogerős ítélet sérti a Pp. 265. § (1) bekezdését.

[42] Az írásbeli szakvélemény és a szakértők szóbeli meghallgatásán előadottak tartalmilag ellentmondóak. A szakvélemény nem perdöntő bizonyíték, de szükség lett volna az ellentmondások feloldására, e nélkül a jogerős ítélet sérti a Pp. 314. § (2) bekezdését és a 316. § (1) bekezdését. Az ellentmondásokat nem tisztázták, ezért a másodfokú bíróságnak a Pp. 315. § (1) bekezdésének megfelelően új szakértőt kellett volna kirendelnie, illetve ennek lehetőségéről a Pp. 111. § és 237. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően tájékoztatnia kellett volna a felperest.

[43] A másodfokú bíróság megsértette a Pp. 279. § (1) bekezdését is. A bizonyítékokat okszerűtlenül értékelte, egyoldalúan mérlegelte, perdöntő bizonyítékként értékelt egy olyan szakvélemény kiegészítést, ami ellentmond az írásbeli szakvéleménynek, és az ellentmondást nem tisztázta. Értékelte egy nyilvánvalóan elfogult tanú, az alperes élettársának tanúvallomását is.

[44] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

[45] A másodfokú bíróság a bizonyítékokat külön-külön és összességében is értékelte, mérlegelése maradéktalanul megfelelt az eljárási jogszabályoknak. A felperes állításával szemben az ő hátrányára értékelte a felperes felé irányuló kommunikációját.

[46] Az alperes cáfolta a felülvizsgálati kérelem minden pontját. A másodfokú bíróság az anyagi jogszabályhely feltételrendszerének vizsgálatával, a bizonyítékok helytálló, okszerű és logikus értelmezésével jutott arra a jogkövetkeztetésre, hogy a gyermek nevelése nála jobban biztosított. A felperes a terhére megállapított gyermektartásdíj kapcsán olyan körülményekre – nem bizonyított esetleges jövőbeni kiadásokra – hivatkozott, amelyet a másodfokú bíróság a Ptk. 4:218. § alapján nem is vehet figyelembe. A másodfokú bíróság a következetes ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a gyermek hosszútávú érdekét helyezte előtérbe. Helytállóan jutott arra a jogkövetkeztetésre, hogy a gyermek életében akkor biztosítható mindkét szülőjével való harmonikus és különösen a különélő szülővel való szeretetteljes érzelmi kapcsolat, ha a szülői felügyeletet az alperes gyakorolja.

[47] A másodfokú bíróság részletes és rendkívül alapos bizonyítást folytatott le a felek nevelési képességének és a gyermek hosszútávú érdekének feltárására. A felperes jövedelmi viszonyainak bizonyítására a másodfokú eljárásban nyílt lehetőség, illetve a gyermek kora korábban nem tette lehetővé a szakértői vizsgálatát. A bizonyításfelvételt tehát éppen a felperes által állított új tények tették szükségessé. Ebből következően alaptalan a Pp. 279. § (1) bekezdés megsértésére való hivatkozás, a másodfokú bíróság egyaránt értékelte az objektív és a szubjektív körülményeket.

A Kúria döntése és jogi indokai

[48] A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása előtt a Kúria az alábbiakra mutat rá: a felülvizsgálat nem az első- és másodfokú eljárás folytatása, nem harmadfokú eljárás, hanem szigorú rendelkezések által szabályozott rendkívüli perorvoslat. A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem korlátai között vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát.

[49] A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló – az 1/2017. Polgári jogegységi határozat alapján a Pp. hatálya alá tartozó ügyekben is irányadó – 1/2016. (II.15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 4. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem, mint az eljárást megindító és annak kereteit meghatározó rendkívüli

jogorvoslati eszköz jogi jelentősége egyebek között abban jelölhető meg, hogy a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelemben megjelölt ok vagy okok keretei között bírálhatja felül. Ennek következtében csak azon jogszabálysértés, vagy jogszabálysértések fennállását vizsgálhatja, amelyeket a fél felülvizsgálati kérelmében megjelölt.

[50] A Pp. 413. § (1) bekezdése a felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeit úgy határozza meg, hogy annak – egyebek mellett – tartalmaznia kell: a felülvizsgálni kért ítélet számát; a jogszabálysértés pontos megnevezésével, a jogszabályhely megjelölésével azt az eljárási, illetve anyagi jogi szabálysértést, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére; annak indokait, hogy a fél az új határozat hozatalát vagy a határozat hatályon kívül helyezését milyen okból kívánja; a Kúria döntésére vonatkozó határozott kérelmet, hogy a kérelmező milyen tartalmú döntés meghozatalát kívánja.

[51] A felperes felülvizsgálati kérelmében azt állította, hogy jogszabálysértő az általa fizetendő gyermektartásdíj havi 40.000 forintban történt meghatározása. Nem jelölte meg azonban, hogy helyette milyen összegben kéri a gyermektartásdíj megállapítását. Felülvizsgálati kérelme ebben a körben nem felelt meg a Pp. 413. § (1) bekezdésében foglaltaknak, ezért a Kúria az ezzel kapcsolatos jogszabálysértést [Pp. 266. § (1) bekezdés, 265. § (1) bekezdés] érdemben nem vizsgálta.

[52] A PK vélemény 3. pontja szerint a felülvizsgálati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása. Az előbbivel szemben az a követelmény érvényesül, hogy a fél a felülvizsgálati kérelemben pontosan jelölje meg a jogforrást és azon belül azt a konkrét jogszabályhelyet, amelynek megsértésére hivatkozik. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében pedig a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett és a rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatosan részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját.

[53] Ha a fél felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet több okból is támadja; vagyis több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásnak rendelkeznie kell a Pp. 413. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményekkel (PK vélemény 6. pont). A felülvizsgálati kérelem előterjesztőjének tehát valamennyi, a jogerős ítélet jogszabálysértő voltára történő hivatkozása esetében konkrétan meg kell jelölnie az álláspontja szerint megsértett jogszabályhelyet, szövegesen elő kell adnia a jogszabálysértést és a jogszabálysértésre valóhivatkozás indokait. Érdemben csak azok a hivatkozások vizsgálhatóak, amelyek esetében a Pp. 413. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek (Kúria Pfv.20.301/2015/6. megjelent: BH 2015.307.).

[54] A felperes sérelmezte az elsőfokú bíróság által megállapított, és a másodfokú bíróság ítéletével helybenhagyott, az alperes által arra az időtartamra fizetendő gyermektartásdíj mértékét, amíg a gyermek a felperes gondozásában állt: állította, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítékok téves mérlegelésének eredményeként határozták meg a gyermek indokolt szükségletei pénzbeli ellenértékét. A megsértettként megjelölt Ptk. 4:218. § (2) bekezdés a) pontja a gyermek indokolt szükséglete pénzbeli ellenértéke meghatározását, a (3) bekezdés az indokolt szükségletek általános tartalmi elemeit írja elő. Az, hogy a bíróság a

bizonyítékok alapján az indokolt szükségletek körét és pénzbeli ellenértékét miként határozza meg, a bizonyítékok mérlegelésének eredménye. Megsértett jogszabályhelyként azonban ebben a körben nem hivatkozott az ezt szabályozó Pp. 279. § (1) bekezdés sérelmére. A Kúria ezért érdemben nem vizsgálta a felperesnek a bizonyítékok jogszabálysértő mérlegelésére vonatkozó állítását.

[55] A felperesnek a Pp. 369. § (4) bekezdésének megsértéséhez kapcsolódó tartalmi okfejtése az elsőfokú ítéletre, illetve az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésére vonatkozott. A felülvizsgálat a jogerős ítélet jogszabálysértő voltának vizsgálatára irányul [Pp. 406. § (1) bekezdés]. A Kúria ezért az elsőfokú eljárásban és az elsőfokú ítéletben megvalósult jogszabályhely megsértését érdemben nem vizsgálta.

[56] A felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős ítélet meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt (Pp. 422. §). A Kúria ezért mellőzte a felperes által előadott, a jogerős ítélet meghozatala utáni események értékelését.

[57] Az érdemben elbírálható felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[58] A jelen per tárgya – a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése – személyi állapotot érintő per (Pp. 429. §), amelyben a bíróság a törvény felhatalmazása folytán a Pp. általános szabályaitól eltérhet és – többek között – az általa szükségesnek talált bizonyítást hivatalból is elrendelheti [Pp. 434. § (3) bekezdés]. A másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban hivatalból elrendelte az általa szükségesnek tartott bizonyítást, amelyből értelemszerűen következik, hogy nem merülhet fel a feleket terhelő bizonyításról való tájékoztatási kötelezettség, és a Pp. 111. § megsértése.

[59] A felperes tévesen állította az anyagi pervezetést tartalmazó Pp. 237. § megsértését. Önmagában az, hogy a másodfokú bíróság a lefolytatott kiegészítő bizonyítás és az elsőfokú eljárásban feltárt peradatok együttes mérlegelése eredményeként eltérő jogkövetkeztetésre jutott, nincs összefüggésben az anyagi pervezetéssel.

[60] A Pp. alapelve a felek rendelkezési joga, a kereseti kérelem és ellenkérelem keretei között a felek határozzák meg az eljárás kereteit [Pp. 2. § (2) bekezdés], a jogvita ténybeli és jogi kereteinek meghatározása a felek feladata, nyilatkozatuk köti a bíróságot. A perbeli rendelkezés joga a tény-, jogállítás és kérelem tekintetében a feleket illeti meg, míg a bíróság folyamatosan figyelemmel kíséri a pervitelt és szükség esetén jelzi a feleknek azokat a körülményeket, helyzeteket, amelyek a jogvita eldöntésére befolyással lehetnek. Ennek keretében a bíróság alapvetően háromféle tevékenységet fejt ki: tisztázza a homályos, kiegészítheti a hiányos nyilatkozatokat; segédkezik a felek jogállításainak egyértelművé tételében; majd mindezek alapján – a további feltételek fennállása esetén – tájékoztatja a feleket a bizonyítandó tényekről, a bizonyítási kötelezettségről és a bizonyítási teherről, valamint a hivatalból figyelembe veendő tényekről és a kérelemtől eltérés törvény alapján fennálló lehetőségéről [Pp. 237. § (1) bekezdés].

[61] Az adott ügyben a jogvita ténybeli és jogi kerete az elsőfokú eljárásban tisztázódott. A felperes keresete, az alperes viszontkeresete nem volt homályos vagy hiányos, a felek az állításaikat alátámasztó bizonyítékokat előterjesztették, hivatalból figyelembe veendő tény, a kérelemtől való eltérés fel sem merült, a jogvita kereteinek meghatározása körében tehát ismételt anyagi pervezetés szükségtelen volt. A felperes keresete és az alperes viszontkeresete a szülői felügyelet gyakorlásának feljogosítására (és az ehhez kapcsolódó járulékos kérdések rendezésére) vonatkozott, a hivatalból lefolytatott bizonyítási eljárás nincs összefüggésben az anyagi pervezetéssel. A bizonyítékok értékelése az érdemi határozatra tartozik, a bíróságnak a felet arról kell tájékoztatni, ha a felajánlott bizonyítékok körét nem tartja elegendőnek, mert az nem terjed ki egy vagy több jelentős tényre, de a pervezetés ekkor sem terjedhet túl a kereseti kérelmen és ellenkérelmen [Pp. 237. § (2) bekezdés]. Az anyagi pervezetés nem válhat a pernyertesség elérése érdekében adott bírói utasítássá, nem használható fel az ügy érdemében való állásfoglalásra, nem lehet útmutatás a bíróság által helyesnek tartott jogszabályi rendelkezés felhívására. Az anyagi pervezetés tehát – a felperes állításával szemben – nem a professzionális pervitel pótlása, nem a jogi képviselő nélkül eljáró fél támogatása.

[62] Nem sérült a Pp. 314. § (2) bekezdése, amely a tárgyaláson előadott szakvélemény aggályossága esetén alkalmazandó eljárást tartalmazza. A másodfokú bíróság a szakértőket a tárgyaláson meghallgatta, akik választ adtak minden kérdésre, fel sem merült az aggályosság miatt a tárgyalás elhalasztása.

[63] A felperes alaptalanul sérelmezte az írásban előterjesztett szakvélemény és annak a másodfokú tárgyaláson szóban előadott kiegészítése közötti ellentmondást [Pp. 316. § (1) bekezdés]. A felperes az írásban előterjesztett szakvéleményt elfogadta, annak szóbeli kiegészítését sérelmezte. A szóbeli kiegészítés nem cáfolta és nem vonta kétségbe az írásbeli szakvéleményt, nem állapítható meg a szakvélemények egymással ellentétes volta. A másodfokú bíróság a tárgyaláson a felperes bizalmatlan magatartására, együttműködési készségére összpontosítva tette fel a kérdéseket, a szakértők válaszait a bizonyítékok között értékelte. A szakvélemény tartalmának egyik fél általi vitatása pedig önmagában nem teszi aggályossá a szakvéleményt.

[64] A felperes döntően azt sérelmezte, hogy a jogerős ítélet az anyagi jogi jogszabályhely megsértésével [Ptk. 4:167. § (2) bekezdés], illetve a 17. számú Irányelvben foglalt szempontok téves értékelésével rendelkezett a szülői felügyelet gyakorlásáról, jogszabálysértően, kirívóan egyoldalúan értékelte a bizonyítékokat [Pp. 279. § (1) bekezdés].

[65] A sérelmezett anyagi jogi jogszabályhely a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése körében – a szülők megállapodása hiányában – a bíróság által kötelezően vizsgálandó szempontokat tartalmazza: a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének kedvezőbb biztosítását, amelynek alapja a gyermek érdeke [Ptk. 4:2. § (1) bekezdés]. A másodfokú bíróság az előírt szempontokat értékelte, maga a felperes sem a szempontrendszer vizsgálatának hiányát, hanem a bizonyítékok értékelését sérelmezte [Pp. 279. § (1) bekezdés].

[66] Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásánál a peradatok mérlegelése körében az állandóságra helyezte a hangsúlyt, ezzel szemben a másodfokú bíróság a felperes együttműködési készsége teljes hiányának tulajdonított kiemelt jelentőséget. A két átlagos

nevelési alkalmassággal rendelkező szülő között az egyéb peradatok alapján kellett állást foglalni.

[67] A párkapcsolat megszűnése után általánosan jellemző a szülők egymással szembeni bizalmatlansága, ami a gyermekkel kapcsolatos együttműködésük során a szülői felügyelet gyakorlásában, a kapcsolattartásban konfliktusos helyzetek kialakulásához vezethet. Az anyagi jog általános kötelezettségként írja elő a szülők részére a gyermekük nevelésében való együttműködést [Ptk. 4: 147. § (1) bekezdés], ami egyben megalapozza a gyermekért való közös felelősségüket [Ptk. 4:147. § (2) bekezdés]. A szülőktől tehát elvárható az a magatartás, hogy gyermekükre vitáik ellenére is tekintettel legyenek, egymással szembeni ellenérzésüket ne a gyermekén keresztül fejezzék ki. A szülők magatartását figyelembe kell venni a nevelési képesség és készség értékelésénél.

[68] A szülői felügyelet kizárólagos gyakorlására való törekvés nem jelenti azt, hogy ennek érdekében minden eszköz megengedett. A peradatok mérlegelésénél a szülők azonos objektív körülményei és szubjektív nevelési képessége esetén kiemelt jelentősége van a magatartásuknak, együttműködési készségüknek, rosszhiszemű vagy a jog erejében bízó eljárásuknak. Az egyéb bizonyítékok értékelése mellett a szülők viselkedéséből vonható le következtetés a gyermek hosszú távú érdekének megfelelő nevelésre, a gyermek érdekében álló együttműködési készségre (Kúria Pfv.II.21.670/2018/11., Pfv.II.21.389/2019/7., Pfv.II.21.132/2020/5.).

[69] A jelen ügyben a peradatok alapján kétséget kizáróan levonható az a következtetés, hogy a felperes alperes felé megnyilvánuló bizalmatlansága a szülők közötti általánosan jellemző átlagos szintet jelentősen meghaladja. A felperes a gyermek általa vélt érdekére hivatkozással a kisfiúról a személyiségét sértő fotókat készített, illetve az alperes – bizonyítatlansága miatt állítólagosnak minősíthető - gyermekhez való hozzáállását minden lehetséges fórumon hangoztatta. Ez pedig a gyermek érdekére hivatkozással sem fogadható el.

[70] A fentiekből következően a másodfokú bíróság helytállóan értékelte a felperes nevelési képességét és készségét csökkentő körülményként ezt a bizonyított magatartását. A két átlagos nevelési alkalmasságú szülőnél a felperes nevelési képességét súlyosan lerontó körülmény a gyermek valós érdekével szembeni magatartása.

[71] Az ítélkezési gyakorlat a gyermek alapvető érdekére tekintettel szempontként értékeli a gyermek kialakult életvitelét, nevelése és gondozása folyamatosságát. A megfelelő nevelés változatlan fenntartása a gyermek érdeke és az anyagi jog feltételeinél [Ptk. 4:167. § (2) bekezdés] figyelembe kell venni. A peradatok alapján nem kétséges, hogy a gyermeket a felperes megfelelően ellátta és gondoskodott róla, a mindennapi megfelelő nevelés azonban csak egy értékelendő szempont. A jelen ügyben ugyanis bizonyított olyan többlételemű állás – a felperes gyermek érdekével ellentétes magatartása – amelyet a mérlegelésnél nem lehetett mellőzni az állandóság általános szempontja értékelése mellett. A gyermek személyiségfejlődésének egy fontos eleme a megfelelő ellátása, a róla való gondoskodás, de ugyanilyen fontos eleme a kiegyensúlyozott érzelmi élet, a másik szülővel való kapcsolat harmonikus megélése (Kúria Pfv.II.21.129/2016/7.).

[72] A Kúria megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság tévesen tulajdonított jelentőséget az objektív körülmények körében a felperes munkaviszonya hiányának. Az, hogy a felperes a gyermek óvodába kerülése után nem létesített azonnal munkaviszonyt, olyan átmeneti élethelyzeti nehézség, ami nem értékelhető az akkor a gyermeket nevelő szülő terhére. Ezzel szemben az alperes terhére értékelendő, hogy a gyermekkel hét hónapig nem tartotta a kapcsolatot. Ezt nem indokolhatja a felperessel való kapcsolatának konfliktusos jellege sem.

[73] Következetes a Kúria ítélezési gyakorlata abban, hogy a felülvizsgálati eljárásban kizárólag azt vizsgálható, hogy a másodfokú bíróság tett-e iratellenes megállapítást, kirívóan okszerűtlenül mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat. A Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért határozat iratellenes vagy kirívóan okszerűtlen, logikailag ellentmondó megállapításokat tartalmaz. Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna, az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálni kért határozattól eltérő következtetésre lehet jutni.

[74] A felperes nem hivatkozott a jogerős ítélet iratellenességére, logikai ellentmondására. A másodfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás alapján kiegészített tényállásból a bizonyítékokat külön-külön és összességében értékelve nem kirívóan okszerűtlenül, iratellenesen vagy logikai hibával foglalt állást a szülői felügyelet gyakorlásának jogkérdésében.

[75] A fentiek alapján a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 224. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[76] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyalás megtartása nélkül bírálta el.

[77] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes perrel felmerülő költségeinek megtérítésében, amelyet a csatolt megbízási szerződés alapján állapított meg.

[78] A felperes 118.000 forint felülvizsgálati eljárási illetéket rótt le. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdése alapján a felülvizsgálati pertárgyérték a szülői felügyelet gyakorlása körében 700.000 forint, valamint a 39. § (2) bekezdés alapján a felperes által kért 80.000 forint és megítélt 60.000 forint gyermektartásdíj különbözetének egy éves összege (240.000 forint), összesen 940.000 forint; a felülvizsgálati illeték az Itv. 50. § (1) bekezdés alapján 94.000 forint. A felperes az általa tévesen lerótt 24.000 forint illeték visszatérítését kérheti az Itv. 80. § (1) bekezdés f) pontja alapján.

[79] A Kúria ítélete elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés c) pontja zárja ki.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. előadó bíró,
dr. Hajdu Edit s.k. bíró

A kiadmány hiteléül: